

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ МАЛИХ ФОРМ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

ОЛЕНА ГАРКАВА, магістрант

Науковий керівник Миронова Р.М., к.е.н., професор

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Як показав джерелознавчий аналіз, запропоновані різними авторами класифікаційні ознаки запропонованих консультаційних послуг практично мало чим відрізняються один від одного, так як в основі всіх їх лежить одна або дві ознаки - функціональна приналежність або галузеве структурування. Якщо слідувати класифікації «FEACO» (Європейська Федерація Асоціацій Консультантів по Організації Виробництва), яка об'єднує асоціації консультантів з економіки і управління більшості європейських країн, то в ній представлені 84 види предметних областей консалтингу, а предметні сфери консалтингу як виду економічної діяльності класифіковані в рамках 8 розділів: загальні напрямки; адміністрування; фінансове управління; управління кадрами; маркетинг; виробництво; інформаційні технології; спеціалізовані послуги.

Фахівці пропонують два методологічних підходи до побудови класифікаційних ознак консультаційних послуг, відповідно до яких ці послуги прийнято розрізняти в залежності від використовуваного методу (функціональний підхід) і в залежності від предмета консультування (галузевий підхід). Предметна ознака: загальне управління; адміністративне управління; фінансове управління; управління кадрами; маркетинг; організація виробництва; аудит; бухгалтерське обслуговування; юридичне обслуговування; інформаційне забезпечення; інжиніринг; інвестиційний банкінг; рекрутмент; PR; управління рекламною діяльністю; управління діловою інформацією; лобювання; .тренінг.

Функціональна ознака: експертне консультування; процесне консультування; навчальне консультування; проектне консультування. Зупинимось докладніше на чотирьох видах консультаційних послуг, класифікованих за ознакою функціональної приналежності: Так, найбільш популярне у вітчизняній економіці експертне консультування є і найбільш ефективним методом визначення суті проблеми замовника, вибору альтернативного варіанта її рішення і підбору найбільш оптимального варіанту незалежної консалтингової компанії для розробки і реалізації консультаційного проекту. Завдання реалізації консультаційного проекту в разі залучення експертів залишається за самим замовником. В цьому і полягає головний недолік цього методу консультування, коли експертне консультування не передбачає формування спільної робочої групи з персоналом замовника, передачу досвіду або навчання співробітників новим методам роботи.

Процесний метод надання консультаційних послуг базується на інструментах взаємодії замовника і консультантів незалежної консалтингової компанії, коли замовник бере безпосередню участь в діагностиці проблеми, розробці варіантів її вирішення, реалізації отриманого оптимального рішення в практичній діяльності при підтримці і під наглядом професійних консультантів незалежної консалтингової компанії. При цьому головною перевагою цього методу є формування спільної з фахівцями консалтингової компанії робочої групи, що передбачає навчання і передачу досвіду від професійних консультантів персоналу замовника, а також вироблення рішень керівництвом самої компанії-замовника. Процес надання консультаційних послуг методом процесного консультування є глибоко персоніфікованим, індивідуалізованим, так як розробка

консультаційного проекту строго «заточена» під унікальну проблему конкретного замовника з його конкретними, тільки йому притаманними особливостями. Саме ця обставина і робить цей вид консультування одним з найдорожчих видів.

На думку ряду фахівців, - навчальний консалтинг є одним з найбільш перспективних видів консалтингу, так як передбачає імітацію спеціально розроблених критичних ситуацій, їх аналіз і розробку методів і способів їх подолання спільно з персоналом замовника. Навчальне консультування відрізняється вираженою зацікавленістю персоналу замовника в пошуку шляхів вирішення виникаючих проблем і освоєння через навчальні програми технологій для розв'язання нових аналогічних ситуацій.

У господарській практиці, як правило, застосовується симбіоз всіх трьох методів консультування, які перетинаються і взаємно доповнюють один одного. Експертне консультування вважається найбільш ефективним методом діагностики проблеми в сфері малого підприємництва в АПК, коли більшість проблем пов'язано з технічними або технологічними особливостями переробних галузей АПК і не потрібно залучення значних фінансових, матеріальних і кадрових ресурсів, якими в більшості своїй малі форми підприємництва в АПК не мають. Крім того, експертне консультування є досить привабливим для малих форм господарювання в АПК ще і в силу високого рівня стандартизації в процесі реалізації консультаційного проекту, що значно мінімізує ризик неотримання очікуваного результату.

Специфічні характеристики притаманні практично всім суб'єктам малого підприємництва в сільському господарстві, які включають комерційні організації (малі підприємства), селянські (фермерські) господарства, споживчі кооперативи (некомерційні організації) і індивідуальні підприємці. Перераховані групи малих форм підприємництва підрозділяються за чисельністю працівників, обсягами виробництва і багатьма іншими параметрами. І проблеми у них, як правило, різні. Якщо для невеликих підприємств найбільш гостро стоять проблеми, пов'язані з необхідністю отримання специфічного агросервісу і державну підтримку на етапі «стартапів», то для великих підприємств найбільш гострими є проблеми, пов'язані з конкурентним тиском великих агрохолдингов і нерівністю в системі товарного агробізнесу.

Виходячи з вищесказаного, представляється можливим систематизувати специфіку форм і видів застосовуваного консалтингу в залежності від особливостей функціонування малих форм підприємництва в сільському господарстві. Як показав, аналіз взаємозв'язку між особливостями малих форм підприємництва в сільському господарстві і формами консультаційних послуг, найбільш адекватних зазначеним особливостям, найбільш затребуваними, як нам представляється, серед малих форм підприємництва повинні бути процесний і експертно-процесний методи консалтингу. Однак на практиці картина складається зовсім інша. Як відзначають фахівці, найбільшого поширення серед малих форм підприємництва в сільському господарстві сьогодні отримали експертне і експертно-навчальне консультування, що вони пов'язують з вкрай низьким рівнем кваліфікації керівників цих господарств в області законодавства, фінансів, податків, маркетингу і менеджменту. З точки зору управлінського впливу консультаційні послуги для малих форм підприємництва в сільському господарстві можна розділити на дві великі групи:

- консультаційні послуги, спрямовані на подолання внутрішніх кризових проблем розвитку малих підприємств;

- консультаційні послуги, спрямовані на розробку стратегії і бізнес-плану розвитку самого підприємства на етапі його становлення.

До першої групи консультаційних послуг можна віднести консультаційні проекти, засновані на процесах консалтингу, що мають на меті розробку систем фінансового та податкового управління, управління персоналом, аудит і аналіз господарської ситуації і багато іншого. До другої групи консультаційних послуг фахівці відносять, як правило, розробку перспективних планів розвитку бізнесу замовника, аудит, складання бізнес-плану, маркетингової стратегії, стратегії галузевої спеціалізації і інші. Інакше кажучи, процесне консультування в данному випадку знову замінюється експертно-навчальним консалтингом, в результаті чого будь-яке нововведення або законодавча зміна вимог у цій галузі буде неможливою для вирішення власними силами замовника, а зажадає знову залучення консультаційної компанії і оплати її послуг. Таким чином, консультаційні послуги в малому підприємстві в сільському господарстві мають цілий ряд специфічних особливостей, обумовлених, насамперед, специфікою самого процесу сільськогосподарського виробництва, а також специфікою малих форм господарювання, що істотно відрізняються від аналогічних структур в промисловості або будівництві.